

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

درس ہفتم؛ وضعیت فرہنگی، اجتماعی و
سیاسی مسلمانان پس از پیامبر (ص)

کتاب: دین و زندگی ۲: پایہ یازدہم

دورہ دوم متوسطہ

سوالات

۱. وضعیت فرهنگ مسلمان پس از پیامبر (ص)؟

۲. وضعیت سیاست مسلمان پس از پیامبر (ص)؟

۳. وضعیت اجتماع مسلمان پس از پیامبر (ص)؟

سورہ مبارکہ مائدہ

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ ۖ يَقَوْمِ أَدْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَءَاتَاكُمْ مِمَّا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِّنَ الْعَالَمِينَ ﴿٢٠﴾ يَقَوْمِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ﴿٢١﴾
قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ وَإِنَّا لَن نَّدْخُلَهَا حَتَّىٰ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِن يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دَاخِلُونَ ﴿٢٢﴾
قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ عَلَيْهِمْ ۖ وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٣﴾

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِنَّا لَن نَّدْخُلَهَا أَبَدًا مَّا دَامُوا فِيهَا ۖ فَادْهَبْ أَنْتَ وَرِثِكَ فَقَتِلْآ إِنَّا هَاهُنَا قَاعِدُونَ ﴿٢٤﴾
قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَخِي ۖ فَافْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٥﴾
قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ ۖ أَرْبَعِينَ سَنَةً ۖ يَتِيهُونَ فِي الْأَرْضِ ۖ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾

۱. رهبری جامعه اسلامی از دست رهبران اصلی آن یعنی ائمه (ع) خارج شد.

۲. تنها دوره ای که ائمه حکومت را در اختیار داشتند مربوط به امام علی (ع) است و با وجود مصائب زیاد، عالترین نوع حکومت را اجرا کرد.

۳. خاندان بنی امیه خصوصاً؛ معاویه و یزید بدترین جنایت ها را در حق اهل بیت پیامبر (ص) مرتکب شدند.

خلاصه رخدادهای پس از پیامبر (ص)

آثار منع نوشتن احادیث

۱. احتمال خطا در نقل احادیث

۲. جعل حدیث

۳. از دست رفتن یک منبع مهم

۱. ممنوعیت نوشتن احایث پیامبر

۲. تحریف در معارف اسلامی و جعل احادیث

۳. ارائه الگوهای نامناسب تربیتی

۴. تبدیل حکومت عدل نبوی به سلطنت

چالش های
سیاسی، اجتماعی و فرهنگی
عصر امامان (ع)